

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 71 0 P 171636 17 Rev
Banjaluka, 07.02.2018. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u Banjaluci u vijeću sastavljenom od sudija: Stake Gojković, kao predsjednika vijeća, Biljane Tomić i Davorke Delić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja MF... a.d. B.L., V.P. br..., koga zastupa punomoćnik B.Z., zaposlenik tužitelja, protiv tuženog P.J. iz B.L., S.J. br..., koga zastupa punomoćnik P.H., radi duga, vrijednost predmeta spora: 36.658,20 KM, odlučujući o reviziji tuženog protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 171636 15 Gž od 28.11.2016. godine, na sjednici održanoj dana 07.02.2018. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se usvaja, presuda Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 171636 15 Gž od 28.11.2016. godine se preinačava tako da se usvaja žalba tuženog i preinačava presuda Osnovnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 171636 13 P od 15.6.2015. godine, te odbija zahtjev tužitelja da se obaveže tuženi da mu na ime duga po osnovu dospelje mjenice, serijski broj RS:..., izdate dana 11.02.2011. godine, isplati iznos od 34.337,28 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 04.6.2013. godine do isplate, i troškovima postupka u iznosu od 1.000,00 KM, te se obavezuje tužitelj da tuženom isplati iznos od 3.159,00 KM na ime troškova parničnog postupka, u roku od 30 dana od dana prijema ove presude.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 171636 13 P od 15.6.2015. godine, obavezan je tuženi da tužitelju, na ime duga po osnovu dospelje mjenice sa klauzulom „bez protesta“ serijski broj RS:..., izdate dana 11.02.2011. godine, isplati iznos od 34.337,28 KM, koliko dug iznosi na dan dospeljeća tj. na dan 03.6.2013. godine, sa zakonskom zateznom kamatom na isti iznos počev od 04.6.2013. godine, pa do isplate i da mu naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 1.000,00 KM.

Presudom Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 171636 15 Gž od 28.11.2016. godine, žalba tuženog je odbijena i prvostepena presuda potvrđena, te je odbijen zahtjev tuženog za naknadu troškova žalbenog postupka u iznosu od 877,50 KM.

Blagovremenom revizijom tuženi pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se pobijana presuda preinači tako da se odbije tužbeni zahtjev i obaveže tužitelj da mu naknadi troškove parničnog postupka.

Tužitelj je u odgovoru predložio da se revizija odbije kao neosnovana.

Odlučeno je kao u izreci iz slijedećih razloga.

Ova parnica je pokrenuta mjeničnom tužbom sa zahtjevom tužitelja da mu tuženi, kao pravni sljednik mjeničnog dužnika, isplati mjeničnu svotu u iznosu od 34.337,28 KM, sa pripadajućom zateznom kamatom i troškovima spora.

Drugačije rečeno, tužitelj kao mjenični vjerovnik, zahtjeva isplatu mjenične svote na temelju mjenice serijski broj RS... koja je izdana u B.L. dana 11.02.2011. godine od strane trasanta Art deco d.o.o. B.L., bez protesta, sa dospjelošću na dan 03.06.2012. godine, na iznos od 34.337,28 KM, koji treba isplatiti po naredbi MKD Mikrofin DOO B.L., odnosno tužitelja kojem je ova mjenica prenesena indosamentom od 16.5.2012. godine. U predmetnoj mjenici je, kao jamac, pored ostalih, naveden i G.J.. G.J. je umro dana 06.12.2012. godine. On je pravni prednik (otac) tuženog i nije sporno da je tuženi, prema rješenju Osnovnog suda u Banjaluci broj: 71 0 O 158674 12 O od 31.12.2012. godine, jedini njegov nasljednik i da zaostavštinu čine nekretnine (trosoban stan) upisane u Knjigu uloženi ugovora o otkupu stambenih zgrada i stanova k.o. B.L..., list broj...; prava i obaveze u preduzeću Špedal d.o.o. B.L. i automobil marke Nisan.

Na temelju ovih činjenica, te pošto je tužitelj dokazao da se nije mogao naplatiti od ostalih mjeničnih dužnika, a da pored toga G.J., kao avalista, odgovara solidarno sa ostalim mjeničnim dužnicima, prema odredbi člana 48. stav 1. Zakona o mjenici („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 32/01, u daljem tekstu: ZM), te da je tuženi njegov nasljednik i da je vrijednost nasljeđene imovine veća od traženog iznosa - nižestepeni sudovi su udovoljili tužbenom zahtjevu, temeljeći pasivnu legitimaciju tuženog na odredbi člana 163. stav 1. Zakona o nasljeđivanju („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 1/09, 55/09 i 91/16).

Pobijana odluka nije pravilna i zakonita.

Predmetni spor je, kako je naprijed rečeno, mjenični spor. Mjenica je strogo formalna pismena isprava, odnosno formalni pravni akt, koji mora da ima sadržaj određen zakonom. Dakle, trasirana mjenica mora da ima svih osam, a vlastita mjenica svih sedam bitnih elemenata propisanih odredbom člana 3, odnosno člana 111. ZM. Sve mjenične radnje takođe, moraju da budu u strogo pisanoj formi i na samoj mjenici. To je uslovljeno potrebom sigurnosti mjeničnopravnog prometa koji se odvija brzo i, u pravilu, bez prostornih ograničenja.

Prema načelu inkorporacije, koje karakteriše mjeničnopravni odnos, prava iz mjenice su vezana za posjedovanje mjenične isprave (papira) i ne mogu se ostvariti bez mjenice kao vrijednosnog papira, a svi zakonom propisani elementi moraju biti upisani, odnosno sadržani (inkorporirani) u mjeničnom obrascu. Isprava u kojoj nema bilo kojeg od elemenata nabrojanih u članu 3. ZM ne smatra se, prema odredbi člana 4. stav 1. ZM, kao trasirana mjenica, osim u posebno nabrojanim slučajevima, koji se odnose na označavanje dospelosti i određivanje mjesta plaćanja ili mjesta izdavanja, a isprava u kojoj nema bilo kojeg od sastojaka nabrojanih u članu 111. ZM, ne važi kao vlastita mjenica, osim u posebno nabrojanim slučajevima, kao i kod trasirane mjenice (član 112. ZM).

U konkretnom slučaju isprava koju je tužitelj prezentirao kao mjenicu i na kojoj temelji svoje potraživanje, ne važi kao vlastita mjenica, kakav karakter joj pogrešno daje prvostepeni sud (a drugostepeni se o tome ne izjašnjava). Naime, shodno odredbi člana 111. tačka 2. ZM, vlastita mjenica mora sadržavati bezuslovno obećanje da će se određeni iznos novca platiti. Znači, vlastita mjenica nema poziv za plaćanje, već njen izdavalac izjavljuje „platiću za ovu“ ili „platićemo za ovu“ ili „plaćamo za ovu“. Ona, dakle nije naredba plaćanja kao što je to trasirana mjenica (izraz: platite, kakav je upotrebljen i na predmetnoj mjenici na kojoj se temelji

tužbeni zahtjev) već je bezuslovno obećanje plaćanja od izdavaoca takve mjenice. Za vlastitu mjenicu (za razliku od trasirane) ne postoji propisan obrazac, pa se u praksi pojavljuje situacija da se vlastita mjenica izda prepravljnjem odštampanog mjeničnog obrasca za trasiranu mjenicu. To se postiže tako što se postojeći tekst precrtava, a iznad njega upisuju druge riječi da bi se dobio slog koji sadrži bitne sastojke vlastite mjenice. Ovdje takve prepravke nisu izvršene, pa se, kako je naprijed rečeno, ne radi o vlastitoj mjenici.

Ta isprava se, shodno odredbi člana 4. stav 1. ZM, ne može smatrati ni trasiranom mjenicom, jer ne sadrži jedan od obaveznih elemenata – ime onoga koji treba da plati (trasat) – kako propisuje odredba člana 3. tačka 3. ZM.

Iz prednjih razloga se obaveza plaćanja traženog iznosa od 34.337,28 KM ne može zasnovati na ispravi koju je prezentovao tužitelj i na kojoj temelji svoje potraživanje, ni u odnosu na G.J., koji je tu ispravu potpisao kao jamac, pa slijedom toga ni u odnosu na tuženog, kao njegovog nasljednika, bez obzira na sadržaj odredbe člana 163. stav 1. ZN.

Kod takvog stanja stvari, ostala pravna pitanja, kojima su se bavili nižestepeni sudovi i o kojima se izjašnjava tuženi u žalbi i reviziji, a tužitelj u odgovorima na ove pravne lijekove, nisu od uticaja na rješenje ovoga mjeničnog spora.

Slijedom izloženog nižestepene presude su preinačene kao u izreci, temeljem odredbe člana 250. stav 1. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 - u daljem tekstu: ZPP).

O troškovima postupka odlučeno je na osnovu odredbe člana 397. stav 2. u vezi sa članom 386. stav 1. i članom 387. stav 1. ZPP.

S obzirom da je tuženi u cjelini uspio u sporu dosuđena mu je naknada troškova postupka prema opredjeljenom zahtjevu, a sastoje se od naknade na ime zastupanja po advokatu: za sastav odgovora na tužbu 600,00 KM; za zastupanje na jednom ročištu na kojem je raspravljano o glavnoj stvari 600,00 KM, te za sastav žalbe i revizije po 750,00 KM (koliko je traženo), što sa porezom na dodatnu vrijednost iznosi ukupno 3.159,00 KM, sve obračunato prema odredbi člana 2. Tar. br. 2. i člana 6. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 68/05).

Zahtjevu tužitelja za naknadu troškova takse na žalbu i reviziju nije udovoljeno, jer u spisu nema dokaza da je ta taksa plaćena, odnosno da je takav izdatak učinjen.

Predsjednik vijeća
Staka Gojković

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarne
Amila Podrašćić